

Olga CHIȘ

EDUCAȚIA-REPERE ȘI FORME DE ORGANIZARE Education-guidelines and forms of organization

Olga CHIȘ

Abstract: *In contemporary society, the educational phenomenon takes new forms, determined mainly by the flexibility and changes in all areas of social life. As an immediate consequence in the field of education we can bring to mind the emphasis regarding the switch between the informative and the formative curricula. Education is a comprehensive and complex phenomenon, guided by the formation process of personalities of young people in a formal and an informal environment.*

Keywords: formal education, non-formal, informal educational activities.

Educația este procesul prin care oamenii transmit copiilor cunoștințele dobândite și aspirațiile lor pentru o viață mai bună. Acest proces începe imediat după naștere, părinții învățând copilul să se comporte conform cerințelor culturii lor. Dar educația nu înseamnă doar transmitere a culturii și pregătire a indivizilor pentru asumarea acesteia, ci și formarea și dezvoltarea lor pentru însuși activitatea complexă de influențare a culturii. Aspect care admite mai multe componente: amplificarea imaginației și creativității, valorificarea vocațională a predispozițiilor, implicarea celor care se educă în acte de creație culturală.¹

Școlarizarea sau educația formală, constă în experiențe care sunt deliberat planificate și utilizate pentru a-i ajuta pe tineri să învețe ceea ce adulții consideră important pentru ei. Educația reprezintă procesul sistematic de dezvoltare a personalității copilului și tânărului. Pedagogia contemporană identifică cauzele și influențele care mijlocesc dezvoltarea, formarea. Sunt influențe generate în contextul unor relații interpersonale, ceea ce plasează educația în context psihosocial.

Clasificarea acestor influențe conduce la o taxonomie multifactorială a tipurilor de educație. Runa Patel,² în lucrarea *Educational activities in developing countries: a discussion of types of education in relation to culture and a suggested model for analyses*, oferă o clasificare a tipurilor de influențe educative și a tipurilor de educație, astfel:

Educația formală – ansamblul influențelor sistematice, planificate, organizate, care se desfășoară în instituții școlare și au drept scop dezvoltarea personalității copiilor și tinerilor. Educația formală completează rolul familiei în procesul de socializare a tinerilor. Ea reprezintă principalul mecanism prin care societatea asigură formarea și dezvoltarea personalității membrilor săi și se realizează în conformitate cu programe oficiale de învățământ și prin activități structurate ierarhic și cronologic, începând cu grădinița și terminând cu universitatea și centrele de perfecționare.

Educația nonformală – influențe educative neformale, respectiv cele extrașcolare, organizate și desfășurate într-un cadru instituționalizat, situat în afara

¹ Sorin Cristea, *Fundamentele științelor educației. Teoria generală a educației*, București, Editura Litera, 2003.

² Runa Patel, *Educational activities in developing countries: a discussion of types of education in relation to culture and a suggested model for analyses*, University of Linköping Department of Education and Psychology in Linköping, 1984.

„Education-guidelines and forms of organization”, *Astra Salvensis*, 3, p. 158-161

sistemului de învățământ: familie, cluburi, biblioteci, muzee, teatre, alte instituții. Educația nonformală cuprinde totalitatea influențelor educative ce se derulează în afara clasei sau prin intermediul unor activități opționale sau facultative.³ Aceste influențe se realizează prin intermediul cercurilor științifice, concursurilor, olimpiadelor și pot fi organizate fie de școală, fie de părinți sau organizații de copii și tineret, fie prin intermediul radioului, televiziunii sau a presei. Aceasta răspunde la necesitățile concrete de acțiune, oferă cunoștințe extrase din practică și facilitează cunoașterea plecând de la nevoile resimțite de individ.

Instituțiile în care se desfășoară educația nonformală nu au destinație educațională explicită și deci, nici finalități educaționale explicite. Această categorie educațională este compusă din activitățile parașcolare, care se desfășoară în mediul socio-profesional: unități economice, științifice, activități de perfecționare, vizitări de expoziții și din activitățile perișcolare, care reunesc activitățile desfășurate în mediul socio-cultural: muzee, biblioteci, cercuri științifice, navigarea pe internet etc.⁴

Educația informală, difuză/incidentală-influente care se generează în interacțiunile individului cu alte persoane, în mediul social, cultural, economic etc., acțiunile cu influențe educative rezultate din contextul situațiilor de activitate cotidiană, care nu își propun în mod deliberat atingerea unor finalități educative.⁵

Educația informală cuprinde totalitatea activităților cu care individul interacționează, care nu sunt analizate, prelucrate, sintetizate din punct de vedere pedagogic.⁶ Acest tip de educație poate încuraja raporturi noi a individului față de realitatea înconjurătoare, dar decizia este strict a individului. Potrivit concepției noastre, fiecare om este dator să se informeze cu tot ceea ce consideră el că ar fi necesar în propria-i experiență de viață, dar decizia comportamentală sau atitudinală este a sa proprie, iar el este cel care răspunde moral sau juridic de urmările acesteia. Cele trei forme ale educației au, fiecare, mecanisme proprii de acțiune și funcționalitate proprie și cu toate acestea, intră în relații de interdependență, de complementaritate, mai ales în contextul educațional general din prezent, care valorizează responsabilizarea maximă a celor care se educă, implicarea părinților și a comunității în procesul educațional, interdisciplinaritatea, transdisciplinaritatea, educația permanentă, globalizarea. Formarea se poate realiza doar cu participarea voită a celui educat, de aceea, principiile educației trebuie aplicate, nu numai enunțate și memorate. Astfel se produce în conștiința celui educat o întreită convingere: intelectuală, afectivă și volițională, care îl va însoți toată viața.

Comunitatea este mediul firesc necesar omului, de aceea este necesară pregătirea copiilor pentru activitatea lor ulterioară în comunitate. Aici copiii învață să

³ Constantin Cucoș, *Pedagogie*, Iași, Editura Polirom, 2006.

⁴ Miron Ionescu, *Instrucție și educație*, Arad, Editura „Vasile Goldiș” University Press, 2005.

⁵ Vasile Chiș, *Fundamentele pedagogiei. Reper tematice pentru studenți și profesori*, Cluj Napoca, Editura Eikon, 2014.

⁶ Constantin Cucoș, *Pedagogie*, Iași, Editura Polirom, 2006.

Olga CHIȘ

cunoască și să prețuiască solidaritatea socială, deprind sentimentul și ideea de responsabilitate. Lumea contemporană este o lume a experiențelor comune întregii omeniri. Globalizarea și integrarea vieții antrenează o globalizare și o integrare a temelor și strategiilor în educație, ceea ce a consacrat sintagma educație globală. Evoluția transdisciplinară a educației nu este o rețea-minune,⁷ ci un centru comun de interogație pentru o lume mai armonioasă. Confruntările vieții în acest început de mileniu aduc în prim plan noi dimensiuni de învățare, dimensiuni privite din alte perspective: a învăța să cunoști, a învăța să faci, a învăța să trăiești alături de ceilalți, a învăța să exiști.

Activitățile educaționale sunt organizate sub diverse forme, acestea cunosc multiplele etape de modernizare și adaptare la nevoile copiilor și tinerilor. Educația nonformală oferă acestora o libertate de acțiune mai mare, valorificând o pedagogie diferențiată, individualizată și personalizată.

Tipologia formelor de organizare a procesului de învățământ este extrem de complexă, amintind aici taxonomia acestora după locul lor de desfășurare:

- **activități organizate în mediul școlar** (sala de clasă, lotul școlar, sala de sport, bibliotecă, laborator, sala de spectacole, ateliere, cercuri de informatică/șah/limbi moderne etc.); aceste activități au rolul de a încuraja copiii cu preocupări comune să se organizeze prin activități de cooperare. Ca și forme de finalizare/evaluare pot fi concursurile de șah, serbările în limbi de circulație internațională, dansuri ritmice/sportive/populare;

- **activități organizate în mediul extrașcolar** (organizate de colectivul didactic sau de instituții din afara școlii: teatre, case de cultură, biserică, organizații sportive, baze sportive, palate ale copiilor, cluburi, tabere, vizionări de expoziții/filme, vizite, excursii, drumeții).

Activitățile extrașcolare contribuie la dezvoltarea personalității armonioase a copiilor, pentru cultivarea înclinațiilor și aptitudinilor acestora de la cea mai fragedă vârstă, la planificarea și organizarea eficientă a timpului liber.

Conținutul **activităților extracurriculare** poate fi artistic, științific, tehnico-aplicativ, sportiv, cultural, artistic sau doar activități ludice, de participare la viața și activitatea comunității locale.

Abordând comparativ cele două tipuri de activități se pot identifica următoarele asemănări și deosebiri.

Activități organizate în mediul școlar și extrașcolar	
ASEMĂNĂRI	DEOSEBIRI

⁷ Vasile Chiș, *Fundamentele pedagogiei. Repere tematice pentru studenți și profesori*, Cluj-Napoca Editura Eikon, 2014.

„Education-guidelines and forms of organization”, *Astra Salvensis*, 3, p. 158-161

<p>-stimulează creativitatea și independența în acțiune și gândire; -formează abilități intelectuale și sociale; -cultivă interesul pentru știință, tehnică, cultură, artă;</p>	<p>-activitățile extrașcolare sunt mai variate; -atât comportamentul cadrelor didactice, cât și cel al copiilor este diferit în funcție de obiective, timp, loc, spațiu, grup; -activitățile extrașcolare au caracter opțional, ele realizând conexiuni între discipline.</p>
---	---

Figura 1. Tipuri de activități – Abordare comparativă a activităților organizate în mediul școlar și extrașcolar, Ionescu M., 2005, pag. 194.

Activitățile în afara clasei și cele extrașcolare, în funcție de etapa procesului de învățământ, pot fi de trei tipuri: introductive, desfășurate pe parcursul studierii temei și activități finale.

Activități introductive la începutul studierii temei/proiectului tematic; familiarizarea cu conținutul proiectului; trezirea interesului copiilor pentru tema studiată; vizite în instituții de cultură / economice;

Activități desfășurate pe parcursul studierii temei în paralel cu proiectul tematic/unitatea de învățare; consolidarea sistemului cognitiv al copiilor; verificarea în practică a cunoștințelor și atitudinilor; consolidarea achizițiilor; excursii în natură; vizite la muzee;

Activități finale la sfârșitul studierii temei/proiectului tematic ilustrarea în practică a cunoștințelor și comportamentelor, aprofundarea achizițiilor; transferul cunoștințelor, priceperilor, deprinderilor activități în spații proprii: bucătărie, grădină, atelier de construcții.

În cadrul lor copilul poate fi în același timp resursă, lider și participant activ în care are posibilitatea unei afirmări și recunoașteri a aptitudinilor sale. slujitorii ei.